

III - MỘT SỐ ĐỊNH HƯỚNG ĐỔI MỚI

1. Định hướng về phương pháp dạy học

a) Định hướng chung

- Kinh tế gia đình là một lĩnh vực mang nhiều tính thực tiễn, do vậy phương pháp chủ yếu trong tiến trình dạy học là phải *kết hợp chặt chẽ lí thuyết với thực hành*. Thực hành, một mặt để củng cố kiến thức cho học sinh, một mặt để hình thành các kĩ năng cần thiết cho học sinh và tập cho học sinh vận dụng các kiến thức và kĩ năng đã được học vào thực tế, vào cuộc sống hàng ngày và qua đó gây thêm sự hứng thú và lòng say mê của học sinh đối với môn học.

- Chương trình và sách giáo khoa lần này được biên soạn theo *quan điểm "Công nghệ"*, do vậy quan điểm "Công nghệ" cần được quán triệt trong suốt quá trình giảng dạy môn học. Điều này có nghĩa là khi dạy học sinh tiến hành một công việc nào đó, cần làm cho học sinh hiểu rõ *quy trình để thực hiện công việc* đó trước khi dạy kĩ thuật để tiến hành từng bước, từng công đoạn cụ thể. Mỗi quy trình đều được bắt đầu bằng việc chuẩn bị, tiếp đến là trình tự các bước để thực hiện công việc và cuối cùng được kết thúc bằng sự đánh giá kết quả thực hiện.

Thường xuyên thực hiện quan điểm này trong giảng dạy sẽ tạo cho học sinh thói quen làm việc theo kế hoạch, tuân thủ đúng quy trình, không tùy tiện, đồng thời cũng góp phần hình thành tác phong công nghiệp cho học sinh.

- Tăng cường vận dụng các phương pháp dạy học để kích thích tính tích cực, chủ động và sáng tạo của học sinh. Sách giáo khoa mới được biên soạn theo quan điểm trên cho nên *nhiều vấn đề kiến thức không được trình bày tường minh trong sách giáo khoa mà chỉ nêu câu hỏi hoặc gợi ý để học sinh tìm hiểu, tìm tòi dưới sự hướng dẫn của giáo viên để đi đến kết luận và tự lĩnh hội kiến thức*. Do vậy giáo viên cần nghiên cứu trước bài giảng, chuẩn bị các phương pháp, cách dẫn dắt để đưa học sinh đi đến kết luận cần thiết.

- Phân môn Kinh tế gia đình đề cập tới việc giải quyết những vấn đề thực tiễn trong cuộc sống hàng ngày của mỗi con người, mỗi gia đình mà thực tiễn này thường là rất đa dạng, tùy thuộc vào điều kiện sinh hoạt của mỗi gia đình, mỗi địa phương, nên *các đáp án cho các vấn đề được đặt ra thường là không đơn trị*. Do vậy giáo viên cần khơi dậy tính sáng tạo của học sinh trong khi dạy các em giải quyết những vấn đề thực tiễn phong phú và đa dạng trong các bài học của phân môn Kinh tế gia đình. Mặt khác, trong quá trình giảng dạy, giáo viên nên lấy những ví dụ, những dẫn chứng sát với thực tiễn của từng địa phương để làm cho bài giảng thêm hấp dẫn và hiệu quả.

- Tăng cường vận dụng *phương pháp dạy thực hành* là đặc thù của môn Công nghệ. Khi dạy thực hành, các thao tác mẫu của giáo viên phải chuẩn xác, đúng kĩ thuật, đúng quy trình công nghệ ; vì rằng nếu học sinh đã quen với các thao tác không chính xác thì sau này sửa chữa sẽ rất khó khăn, mặt khác sẽ tạo cho học sinh tính tùy tiện trong công việc.

- Ở phần II của cuốn sách này, trong mục "Những điều cần lưu ý" có thể có một số kiến thức mở rộng để giáo viên tham khảo, không đưa những nội dung này vào bài giảng vì sẽ làm quá tải cho học sinh.

b) Định hướng về phương pháp dạy học đối với từng chương

- Chương I - May mặc trong gia đình

Việc lựa chọn các loại vải, lựa chọn áo quần, sử dụng trang phục hợp lí, có thẩm mỹ cũng như việc bảo quản trang phục đúng kĩ thuật là những vấn đề mà mỗi học sinh đều phải tiếp xúc hàng ngày nên các em đều đã có những khái niệm nhưng thường chưa có đầy đủ kiến thức để xử lí các vấn đề một cách hợp lí. Do vậy trong quá trình giảng dạy, giáo viên nên đưa ra các tình huống, các vấn đề để học sinh trao đổi thảo luận và hướng dẫn học sinh đi đến những kết luận cần thiết một cách sinh động.

- Chương II - Trang trí nhà ở

Việc sắp xếp nhà ở hợp lí, giữ gìn nhà ở sạch sẽ, ngăn nắp và trang trí nhà ở là những công việc cần thiết phải làm hàng ngày. Tuy nhiên việc sắp xếp và trang trí nhà ở là hết sức đa dạng, phụ thuộc nhiều vào các đặc điểm của từng dân tộc, từng địa phương cũng như quan điểm thẩm mĩ của từng người. Do vậy trong quá trình giảng dạy, giáo viên cần phát huy tính chủ động sáng tạo của học sinh trong việc giải quyết các tình huống cụ thể, không nên đưa ra những kết luận máy móc, duy nhất mà nên đưa ra những câu hỏi mở và hướng dẫn để học sinh có thể tìm ra nhiều đáp án khác nhau. Những hướng dẫn về tiến trình tổ chức dạy học ở phần sau chỉ là những gợi ý. Tùy tình hình cụ thể, ở từng địa phương, từng trường, giáo viên có thể đưa ra những câu hỏi, những vấn đề khác để học sinh trao đổi trong tiến trình dạy học của mình để bài giảng được phù hợp hơn và có hiệu quả hơn.

- Chương III - Nấu ăn trong gia đình

Các loại thức ăn và ăn uống là những vấn đề quen thuộc, tuy nhiên những kiến thức về dinh dưỡng còn mới mẻ đối với học sinh. Bởi vậy, giáo viên cần dắt dẫn các em đi từ những vấn đề quen thuộc để tìm tòi, suy luận và lĩnh hội những kiến thức khoa học mới, đồng thời hướng dẫn các em biết cách vận dụng những kiến thức khoa học vào cuộc sống hàng ngày. Với các bài thực hành xây dựng thực đơn, chế biến một số món ăn đơn giản không sử dụng nhiệt, không cần đến các dụng cụ phức tạp, cho học sinh tiến hành tại lớp theo từng tổ hoặc nhóm. Những món ăn mà quá trình chế biến cần sử dụng nhiệt và các dụng cụ nấu nướng phức tạp thì giáo viên hướng dẫn quy trình tiến hành công việc, cho các em thực hành tại gia đình và báo cáo kết quả với giáo viên.

- Chương IV - Thu, chi trong gia đình

Việc thu, chi trong gia đình rất khác biệt đối với từng gia đình, tùy thuộc vào mức sống, vào nghề nghiệp của từng thành viên trong gia đình cũng như phong tục, tập quán của từng dân tộc, từng địa phương v.v... Do vậy khi giảng dạy chương này giáo viên chỉ nên nêu ví dụ và để các em tự liên hệ với từng hoàn cảnh riêng biệt của gia đình mình. Đây là những bài toán thực tiễn đa phương án, rất phong phú và đa dạng. Mỗi đáp án có thể đúng với trường hợp này nhưng không đúng với trường hợp khác. Do vậy giáo viên chỉ nên có nhận xét về tính hợp lí đối với từng phương án mà học sinh nêu ra chứ không nên kết luận đúng hoặc sai.

Yêu cầu cơ bản của chương này là làm cho học sinh có ý thức tiết kiệm trong chi tiêu và biết giúp đỡ bố mẹ để tăng thu nhập cho gia đình. Do vậy, việc giáo dục ý thức và thái độ cho học sinh cần được quan tâm nhiều trong quá trình giảng dạy chương này.